A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács)

2016. június 22.*

„Előzetes döntéshozatal — A Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke — Észszerű kétség hiánya — Joghatóság házassági ügyekben — 2201/2003/EK rendelet — A 16. cikk (1) bekezdésének a) pontja — A bírósághoz fordulás időpontjának meghatározása — »Az eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontja« fogalma”

A C-173/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság, Írország) a Bírósághoz 2016. március 29-én érkezett, 2016. március 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

M. H.

és

M. H.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök, C. G. Fernlund (előadó) és S. Rodin bírák,

főtanácsnok: M. Y. Bot,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a Bíróság eljárási szabályzata 99. cikkének megfelelően, indokolt végzéssel kerül sor,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.) 16. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozik.

* Az eljárás nyelve: angol.

2 E kérelmet az M. H. és M. H. között családi kapcsolat felbomlása tárgyában indult peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2201/2003 rendeletnek „A bíróság megkeresése” című 16. cikke, az (1) bekezdésében, a következőképpen rendelkezik:

„Egy bíróság megkeresettnek tekintendő:

a) az eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontjában, amennyiben a kérelmező ezt követően nem mulasztja el az alperes részére történő kézbesítés érdekében számára előírt intézkedések megtételét;

vagy

b) amennyiben az iratot a bírósághoz való benyújtás előtt kell kézbesíteni, abban az időpontban, amikor azt a kézbesítésért felelős hatóság megkapja, feltéve hogy a kérelmező a későbbiekben nem mulasztja el az iratnak a bírósághoz történő benyújtása érdekében számára előírt intézkedések megtételét.”

4 E rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben ugyanazon felek közötti házasságfelbontással, különválással vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság az elsőként megkeresett bíróság joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

[…]

(3) Amennyiben az elsőként megkeresett bíróság joghatóságát megállapítják, a később megkeresett bíróság az előbbi bíróság javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.

Ebben az esetben az a fél, aki a később megkeresett bíróságnál indított eljárást, azt az elsőként megkeresett bíróságnál is megindíthatja.”

Az ír jog

5 A kérdést előterjesztő bíróság által ismertett, Írországban alkalmazandó eljárási szabályok szerint valamely eljárás akkor minősül megindítottnak, ha az érintett bíróság hivatala kibocsátja (*issued*) az idézést (*summons*). Az idézésnek az eljárás megindítását megelőző kézbesítését a jogszabályok nem követelik meg. Az idézést annak kibocsátását követően kézbesítik az alperes részére.

6 Bár az eljárás csak akkor tekinthető folyamatban lévőnek, ha azt az idézés kibocsátását követően megindították, az érintett bíróság ettől függetlenül hatáskörrel rendelkezik az adott eljárásban a döntéshozatalra e kibocsátást megelőzően is. Ez az eset áll fenn az olyan családjogi eljárásokban, amelyek sürgős intézkedést igényelnek.

Az Egyesült Királyság joga

7 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az Egyesült Királyság (Anglia és Wales) eljárási szabályai hasonlóak az Írországban alkalmazandó eljárási szabályokhoz, és azokat a jelen végzés 5. és 6. pontja ismerteti. Ugyanakkor itt az idézés helyett az eljárást megindító irat a keresetlevél (*petition*).

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

8 M. H. úr, az alapügy felperese, és M. H. asszony, az alapügy alperese, 1982. június 26-án kötött egymással házasságot.

9 Az alapügy alperese házassági bontóper megindítása iránti keresetet nyújtott be, amely 2015. szeptember 7-én 7 óra 53 perckor érkezett az Egyesült Királyság (Anglia és Wales) családjogi ügyekben illetékes bíróságának hivatalához. A keresetlevelet ugyanezen a napon legkésőbb 10 óra 30 perckor látták el a beérkezés időpontját feltüntető bélyegzővel. A keresetlevél alapján ezt követően e bíróság hivatala 2015. szeptember 11-én kibocsátotta az idézést. Az idézést 2015. szeptember 15-én kézbesítették az alapeljárás felperese részére.

10 Az alapeljárás felperese különválási eljárásra történő idézés iránti kérelmet nyújtott be a High Court (ítélőtábla, Írország) hivatalához, 2015. szeptember 7-én, 14 óra 30 körül, amelyet nem sokkal később, még ugyanaznap ki is bocsátottak. Az idézést 2015. szeptember 9-én kézbesítették az alapeljárás alperese részére.

11 Az alapeljárás alperese által az Egyesült Királyság (Anglia és Wales) családjogi ügyekben illetékes bírósága előtt indított házassági bontóper megindítása napjának 2015. szeptember 11-ét kell tekinteni, és az ezen időpont óta minősül az említett bíróság előtt folyamatban lévőnek. Az alapügy felperese által Írországban, a High Court (ítélőtábla) előtt indított különválási eljárás megindítása napjának 2015. szeptember 7-ét kell tekinteni, és az ezen időpont óta minősül az említett bíróság előtt folyamatban lévőnek.

12 Az Írországban indult eljárás keretében az alapeljárás felei mindketten kérték a High Courttól (ítélőtábla), hogy állapítsa meg, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikke alkalmazásában az alapügy felperesét illetően ez a bíróság, az alapügy felperesét illetően pedig az Egyesült Királyság (Anglia és Wales) családjogi ügyekben illetékes bírósága volt az elsőként megkeresett bíróság.

13 A High Court (ítélőtábla) e kérelmeket a 2201/2003 rendelet 16. cikke alapján bírálta el, megállapítva, hogy az elsőként megkeresett bíróság az Egyesült Királyság (Anglia és Wales) családjogi ügyekben illetékes bírósága volt.

14 Az alapügy felperese e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

15 E körülmények között a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság, Írország) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a 2201/2003 rendelet 16. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt az »eljárást megindító irat […] bírósághoz történő benyújtásának időpontjában« kitételt, hogy az:

a) azt az időpontot jelenti, amikor az eljárást megindító iratot a bíróság megkapja, jóllehet a nemzeti jog értelmében ez a kézhezvétel önmagában nem eredményezi az eljárás azonnali megindulását; vagy

b) azt az időpontot, amikor az eljárást megindító irat bíróság általi kézhezvétele alapján a nemzeti jog szerint megindul az eljárás?”

16 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság az ügyet a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikke alapján gyorsított eljárásban bírálja el.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

17 A Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke értelmében, ha a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, a Bíróság az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor indokolt végzéssel határozhat.

18 A jelen ügyben ezt a rendelkezést kell alkalmazni.

19 Figyelemmel az ügynek az eljárási szabályzat 99. cikke alapján a jelen végzéssel történő elbírálására, a gyorsított eljárás iránti kérelemről nem szükséges határozni.

20 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2201/2003 rendelet 16. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontja” az az időpont, amikor e benyújtás az érintett bíróságnál megtörténik, még akkor is, ha a nemzeti jog értelmében e benyújtás önmagában nem eredményezi az eljárás azonnali megindulását.

21 A Bíróság nemrégiben, a 2015. október 6-i A-ítéletben (C-489/14, EU:C:2015:654) hozott határozatot egy olyan perfüggőségre vonatkozó kérdéssel kapcsolatban, amely két különböző tagállam két bírósága között merült fel, és amelyek eljárásai közül az egyik eljárás házasság felbontása, a másik pedig különválás tárgyában indult.

22 Ami a 2201/2003 rendelet 19. cikkében foglalt perfüggőségi szabályok célját illeti, a Bíróság rámutatott, hogy e szabályok annak elkerülésére irányulnak, hogy a különböző tagállamok bíróságai előtt párhuzamos eljárások legyenek folyamatban, és ebből egymással összeegyeztethetetlen határozatok következzenek. Az uniós jogalkotó ennek érdekében a perfüggőség eseteinek megoldása céljából egyértelmű és hatékony mechanizmust kívánt létrehozni (lásd: 2015. október 6-i A-ítélet, C-489/14, EU:C:2015:654, 29. pont).

23 Ahogyan az „az elsőként megkeresett bíróság” és „a később megkeresett bíróság” kifejezéseknek a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdésében szereplő fogalmából is következik, ez a mechanizmus a bírósághoz fordulás időrendi sorrendjén alapul.

24 Annak meghatározásához, hogy mi tekintendő a bírósághoz fordulás időpontjának, és melyik az elsőként megkeresett bíróság, az említett rendeletnek „A bíróság megkeresése” című 16. cikkére kell visszautalni.

25 A Bíróság a 2015. július 16-i P-végzés (C-507/14, nem tették közzé, EU:C:2015:512) 30. pontjában kimondta, hogy e cikk tartalmazza a bírósághoz fordulás időpontjának tekintendő időpont önálló meghatározását. Az uniós jogalkotó a bírósághoz fordulás időpontjának egységes fogalmát fogadta el, amelyet az adott eljárási rendszertől függően egyetlen jogi aktussal, nevezetesen vagy az eljárást megindító irat benyújtásával vagy annak kézbesítésével határozott meg, mindazonáltal figyelembe veszi az ezt követően benyújtott, második jogi aktust is. Ily módon, a 2201/2003 rendelet 16. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint a bírósághoz fordulás időpontja az eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontja, amennyiben a kérelmező ezt követően nem mulasztja el az alperes részére történő kézbesítés vagy átadás érdekében számára előírt intézkedések megtételét (2015. július 16-i P-végzés, C-507/14, nem tették közzé, EU:C:2015:512, 32. pont).

26 A Bíróság megállapította, hogy a 2201/2003 rendelet 16. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint a bírósághoz fordulás nem két feltétel teljesülését – nevezetesen az eljárást megindító irat vagy azzal egyenértékű irat benyújtását, valamint ezen irat alperes részére történő kézbesítését vagy átadását – igényli, hanem csupán egyetlen feltétel, azaz az eljárást megindító irat vagy azzal egyenértékű irat benyújtásának teljesülését. E rendelkezés értelmében önmagában ez a benyújtás képezi a bírósághoz fordulást, amennyiben a kérelmező ezt követően nem mulasztja el az alperes részére történő kézbesítés vagy átadás érdekében számára előírt intézkedések megtételét (2015. július 16-i P-végzés, C-507/14, nem tették közzé, EU:C:2015:512, 37. pont).

27 Ami e feltételt illeti, a Bíróság rámutatott, hogy annak célja az eljárásokkal való visszaéléssel (rosszhiszemű pervitellel) szembeni védelem biztosítása. Ily módon, az arról való meggyőződés során, hogy az említett feltétel teljesül-e, nem azt a késedelmet fogják figyelembe venni, ami az adott tagállam bírósági rendszerének tudható be, hanem kizárólag a kérelmező (felperes) részéről fennálló gondosság elmulasztását (2015. július 16-i P-végzés, C-507/14, nem tették közzé, EU:C:2015:512, 34. pont).

28 Az előbbi megfontolásokból következően, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság is utalt, annak tisztázását követően, hogy a 2201/2003 rendelet 16. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjában foglalt két lehetőség közül, az érintett tagállam választásától függően, melyiket kell alkalmazni, a bírósághoz fordulás időpontja kizárólag annak objektív megállapításától függ, hogy a 16. cikk (1) bekezdése a) pontjában említett első esetben melyik volt az az időpont, amikor az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot benyújtották e bírósághoz, függetlenül minden olyan nemzeti eljárási szabálytól, amely annak meghatározására irányul, hogy az eljárás mikor és milyen feltételek alapján indul meg vagy tekinthető folyamatban lévőnek, amennyiben ezen irat alperes részére történő kézbesítésére vagy átadására vonatkozó feltételt a felperes ezt követően nem mulasztotta el teljesíteni.

29 Az előterjesztett kérdésre tehát azt a válasz kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 16. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontja” az az időpont, amikor e benyújtás az érintett bíróságnál megtörténik, még akkor is, ha a nemzeti jog értelmében e benyújtás önmagában nem eredményezi az eljárás azonnali megindulását.

A költségekről

30 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelet 16. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontja” az az időpont, amikor e benyújtás az érintett bíróságnál megtörténik, még akkor is, ha a nemzeti jog értelmében e benyújtás önmagában nem eredményezi az eljárás azonnali megindulását.

Aláírások